

“Könül, dolan bu dağları” ...

Şair Nəbi Faxralının söz çeşməsi

Borçalının saz-söz mühitində tarixən çox məşhur sənətkarlar yetişib. Sazın beşiyi sayılan, aşığı-ozan sənəti ənənələrini özündə yaşadan Borçalı ellərindən biri də qədim Faxralı kəndidir. Bu, azman Şair Nəbini yetirib kamala çatdıran kənddir. Onun adı kəndimizə ucalıq, ürəyimizə bir istilik gətirib həmişə. Burada saz-söz sevdalıları o qədərdir ki, az qala, hər evdə bir Şair Nəbi ruhu dillənir, bir “Faxralı Dilqəmi” güllənir...

təşəvvür yaradır. Oradakı şeirlər mənə sehrli bir aləmə qovuşdurdu...

Onun dünya, həyat və zəmanə haqqında şeirlərinin söz düzümü, misra sığalı ürəyəyatımlıdır. Orada söz də, misra da yüklüdür. Hər sözün, hər misranın ayrılıqda mənası dərinir. Məhəbbət şeirlərində səmimi hisslər, poetik təsvirlər və lirik deyimlər, incə cizgilərlə çəkilmiş tabluya bənzəyir:

*Qıya baxdın, xəyal getdi təşvişə,
Şimşək kimi çaxdı gözəl gözlərin.
Huşum təhərlandı, çaxırdım yolum,
Sandım ki, çıraqdı, gözəl, gözlərin.*

*Nəbini salıbsan eşq atasına,
Rəhm eylə gözünü qanlı yaşına.
Nə doğru düşmənsən, nə də aşına,
Peykanlı bir oxdu gözəl, gözlərin.*

Uca zirvəsindən ilham aldığı, gözəlliyinə heyran olduğu, seyrinə daldığı dağlara üz tutub “Könül, dolan bu dağları”, – deyib yazdığı şeiri də əlvanlılığı ilə gözəl mənzərə yaradır:

*Könül, dolan bu dağları, zimistan-qar olmamış,
Gər dolansan, əfsanədi sevgili-yar olmamış.
Axtarsan bəlli olar, əsli-zatı bəlləni,
Bivəfaya bel bağlama, əhdi-ilqar olmamış.*

Şair Nəbi Faxralının hələ yetərinə öyrənilməli, ətraflı şəkildə təhlil və tədqiq olunmalı, bir-birindən gözəl çox şeirləri var...

HƏZİ HƏSƏNLİ, şair-publisist

rın dillərinin əzbərində yaşayır.

Bu şeirlər qeybdən gələn səs kimi, sehrkar nəfəs kimidir. Şeirlərini hansı səbəbdənsə “Miskin” təxəllüsü ilə yazırdı. Dürü-dürü söz incilərini aşığılar eldən-ələ, dildən-dilə yayırdılar. Şairin sağlığında şeirlərinin bir qismi yazıya alınmışdı. Doğma kəndi Faxralıda qədribilən həmyerliləri onun irsini sevə-sevə qoruyub saxlayırlar. Zəngin irsinin toplanmasında qorqudşünas alim Hüseynqulu Məmmədlinin və oğlu, folklorşünas alim Elxan Məmmədlinin böyük xidmətləri olmuşdur.

...Dahi şairimiz Səməd Vurğun 1955-ci ildə Faxralıda qonaq olur. Məclisdə Aşığı Nəbib Şair Nəbinin “Dünya” rədifli şeirini oxuyur:

*Bir gün olur, əsir məhşər yelləri,
Göyərdirsən, çürüdürsən gülləri.
Pünhan olub murğuların dilləri,
Sultan Süleymandan bu yana dünya.*

Bu şeirinə görə, ona Səməd Vurğunun xüsusi rəğbəti yaranır. Onun şair istedadını yüksək qiymətləndirir. Şirin bir düşüncə içərisində şeiri dinlədikdən sonra Şair Nəbi irsinin toplanıb nəşr edilməsi üçün kəndin ziyalılarına öz tövsiyələrini verir.

Hüseynqulu Məmmədli Səməd Vurğunla unudulmaz görüşündən sonra Şair Nəbinin ağızdan-ağıza keçən, hafizələrdə yaşayan şeirlərinin toplanması və nəşr olunması üçün böyük həvəs göstərir. Şairin hikmət dolu bir neçə şeirini mətbuatda işıq üzünə çıxardır, qəzet və jurnallarda dərc etdirir.

Şair Nəbinin toplanıb yazıya alınmış şeirlərindən ibarət “Yazılanlar gəldi başa” (1991) və “Eləsi var...” (2003) adlı kitabları nəşr olundu. Mən bu kitabları dönə-dönə oxudum. Həmin şeirlər onun yaradıcılığı haqqında geniş

Şair Nəbi 1873-cü ildə yoxsul bir ailədə dünyaya göz açıb. Telli sazın laylaları ilə böyüyüb. Uşaq yaşlarından könlünü sözlə bəzəyib, yaddaşını könlülərin söz xəzinəsinə çevirib. Deyilənə görə, 13-14 yaşlarında Nəbiyə buta verilib. Yuxusunda qonşu Daşıqlıqar kəndində Zöhrə adında bir qıza vurulub. Sevgisini duyğularının səmimiliyi, zərifliyi ilə dilə gətirib. Bu da şairin qəlb titrədən eşq şeiri, eşq sehiri:

*Vaqeyi aləmdə sevdiyim sənsən,
Tut gedək Vətənə əlimdən, Zöhrə.
Sevgi sevgisini atmaz çöllərə,
Didərgin eyləmə elimdən, Zöhrə.*

Haqq-ədalətə, düzlüyə, gözəlliyə, sevgiyə tapınan şairin özü də çox abırlı, əzabkeş, zəhmətkeş bir insan olub. Ailəsinin güzəranı çətin olduğuna görə, erkən yaşlarından zəhmətə qatlaşıb, imkanlı adamların təsərrüfatında çalışıb, onların mal-heyvanını otarıb, nökrəçilik edib. Bu səbəbdən də savad almağa, yazı-poza öyrənməyə imkanı olmayıb.

Nəbi oxuyub yaza bilməsə də, ağız ədəbiyyatından eşitdiklərini yaddaşına yazıb, özü də sözü-sözə calayıb, el-obada şair kimi tanınmağa başlayıb. Hətta məclislərin birində ustad Ələsgərin qıfılbəndini açıb, elin böyük hörmətini qazanıb, Yiğıncaqlarda başa çəkilib. Nurlu zəkası, şairlik istedadı ona daha böyük şöhrət qazandırır. Ustadı olmasa da, dövrünün söz adamlarının sənət səltənətini özünəməxsus ustalıqla yaratdığı şeirləri, deyişmələri, dastanları ilə daha da zənginləşdirib. Məşhur söz ustadı, qüdrətli söz xiridarı kimi tanınıb.

Onun söz çeşməsinin suları safdır, dupdurudur. Qərinələr, əsrlər keçsə də dürü-dürü şeirləri yurddan-yurda dolaşır, Borçalı aşığılarının boğazında bulaq kimi qaynayır. Faxralılı-